

کلید طلایی شهر برای شایستگان

□ زینب سلیمانی

بود که انقلابیون (انجمن) نخستین شهردار کشور، قاسم خان امیر تومان را که مردی برجسته و برخاسته از ژرفای انقلاب و مردم بود را به شهرداری تبریز برگزیدند. وی دارای سوابق اجرایی و مدیریتی در تبریز بود به طوری که پیش از انقلاب مشروطه برای نخستین بار مرکز تلفن و کارخانه برق را در تبریز راه اندازی کرده بود.

پس از انقلاب اسلامی ایران تا ۸ سال گذشته دولت (وزارت کشور) شهردار را انتخاب می کرد؛ تا سال ۷۸ که با روی کار آمدن شوراهای شهر و روستا انتخاب شهردار به شوراها واگذار شد. شوراها با توجه به جمعیت و بزرگی شهرها ویژگی های متفاوتی برای سکان دار یک شهر در نظر دارند. چمران، رئیس شورای شهر تهران، در این باره می گوید، شهرداران به طور کلی ویژگی های رسمی و قانونی دارند و گاه ویژگی های آن ها بنا بر جمعیت و بزرگی شهرها تغییر می کند.

مهندس چمران با بیان این که ویژگی های قانونی را همه ی افراد (شهرداران) باید داشته باشند افزود،

با گذشت ۸ سال از روی کار آمدن شوراهای اسلامی شهر و روستا، حال این شوراها پا به ۹ سالگی می گذارند و دوره ی جدیدی از حضور خود را در بطن جامعه ی شهری و روستایی آغاز می کنند. با این تحول کلید طلایی شهر نیز با انتخاب شورا به دست فردی با تفکرات و دیدگاه های نو و تازه برای آبادی شهر داده می شود فردی که از متن مردم و آگاه به امور و مشکلات روزمره شهر است. در تاریخ صد ساله ای که از گشایش شهرداری (بلدیه و بلدیة چی) و شورا (انجمن) در ایران می گذرد تاکنون کلیدهای طلایی شهرهای ایران به دست انسان هایی سپرده شده است که با خط مشی کلی کشور همراه و دارای صلاحیت اجرایی بوده اند و توانایی مدیریت شهرهای بزرگ و کوچک هر یک با خصوصیت خود را داشته اند.

پس از اعلام مشروطیت در سال ۱۲۸۳ ه. ش (۱۳۲۵ ه. ق) قانون بلدیه به تصویب مجلس شورای ملی رسید. طبق آن قانون حفظ منابع شهر در ایفای نیازمندی های اهالی، آذوقه ی شهر، نظافت، روشنایی و تقسیم آب به عهده ی بلدیه و شخصی که رئیس بلدیه است، بلدیه چی، واگذار شد. براساس تاریخ مشروطه، در اوج انقلاب مشروطه

پیروی از قانون اساسی، ولایت فقیه، ایرانی بودن و پایبند بودن به اصول نظام از ویژگی قانونی یک شهردار است.

مسائل شهری از یک سو مرتبط با مسائل روزمره مردم است و از سوی دیگر مرتبط به مسائل اجرایی و تخصصی شهر، که نیاز است در بحث‌های تخصصی فردی که به عنوان شهردار یک شهر انتخاب می‌شود، دارای تخصص لازم و قدرت اجرا باشد. رئیس شورای شهر تهران در این باره معتقد است، اداره‌ی یک شهر نیاز به یک شناخت علمی دارد. بر این اساس هم شهردار باید اطلاعات شهری کافی برای اداره شهر دارا و هم تخصص مورد نیاز در این زمینه را داشته باشد. دکتر ایمانی، جامعه‌شناس شهری، با اشاره به این که شهردار بالاترین مقام اجرایی را در شهر برعهده دارد؛ پس باید از تجربه و تخصص لازم اجرایی برخوردار باشد خاطر نشان کرد، تحصیلات مرتبط با امور مدیریت شهری یکی از ویژگی‌های مهم انتخاب شهردار است.

دکتر ایمانی در مورد دیگر خصوصیات شهردار گفت، شهردار از آن جایی که با شورا کار می‌کند باید تعامل لازم را با این نهاد داشته باشد و در ارائه‌ی برنامه‌هایش خودرأی عمل نکند و فهم و تعهد مدیریت شهری مشارکتی که با تکیه بر منابع شهرداری جلو می‌رود را داشته باشد و معتقد به کار مشارکتی با نهادهای مردمی (NGO) و بخش خصوصی باشد و تا جایی که امکان دارد کارهای شهرداری را به بخش خصوصی واگذار کند.

معمدی آذر، از اعضای دومین شورای اسلامی شهر تهران، هماهنگ بودن شهردار در خصوص کسب درآمد و بودجه با شورا را جزء وظایف شهردار عنوان کرد و ادامه داد، شهردار باید نگاه مردمی

داشته باشد و برای رسیدن به اهداف هر چند علمی منافع مردم به ویژه قشر مستضعف یا متوسط جامعه را در نظر بگیرد و در برنامه‌ها و سیاست‌های او مردم محور باشند.

چمران، تعامل داشتن شهردار با شورا، دولت و مردم را مهم دانست و گفت، شهرداری که با شورا تعامل نداشته باشد نمی‌تواند کار کند، شهردار یک شهر باید با دولت، نظام حکومتی و سیستم قضایی کشور همراه باشد و در مرحله‌ی آخر مردم‌وار بودن را سر منشأ برنامه‌های خود قرار دهد. انتظاراتی که مردم از شهردار شهرشان دارند نیز انتظاراتی منطقی است.

جوان ۲۵ ساله‌ای که آینده و شهر فردا را در دیدگاه خود دارد تسهیلات مناسب در زمینه‌ی کار و ازدواج را جزء انتظاراتش عنوان می‌کند. یک خانم ۶۱ ساله، که به گفته‌ی خودش تاکنون شهردار شهرش را ندیده، با مردم بودن شهردار در همه‌ی صحنه‌ها را مهم می‌داند. بگذریم از این که داشتن فضاهای اختصاصی ویژه‌ی بانوان از جمله پارک و فضای ورزشی که شهرداران همه‌ی شهرها چندین سال است که قولش را به مردم داده ولی هنوز خبری نیست را نیز خواستار است.

کودکان و نوجوانان نیز فضای تفریحی را در شهر آرمانی خود می‌خواهند، یک کارمند، شهری بدون ترافیک و آلودگی هوا را در تخیل خودش می‌بیند، دختر دانشجویی انتظار دارد شهردار هزینه‌های اضافی را در برنامه‌هایش نگنجانند و به فکر مردم شهر باشد. دکتر ایمانی نیز به عنوان یک جامعه‌شناس شهری برنامه داشتن شهردار برای اداره شهر را مهم می‌داند و می‌گوید، شهردار نباید فقط به دوره‌ی مدیریت خود بنگرد و باید برنامه‌ی بلندمدت را نیز در برنامه‌ی خود داشته باشد.

خلاف جهات اسلامی عمل نکند. رئیس شورای اسلامی شهر تهران دوری گزیدن شهرداران از بازی‌های سیاسی را لازم دانست و افزود، شهردار نباید بازیچه‌ی دست سیاسی کاران قرار گیرد و وقتی را که باید به رفع مشکلات شهر بگذرد با بازی‌های سیاسی هدر رود. در دوران ۲۸ ساله‌ی انقلاب اسلامی ایران پراکندگی‌ترین دوران شهرداری را دوره‌ی برپایی شوراهای در بر می‌گیرد، در دوره‌ی اول سیاسی بازی‌های اعضای شورای شهر هیچ‌گونه خطری از آلودگی شهر را در ذهن مردم به جای نگذاشت و این در صورتی است که در شورای دوم اقدامات مردمی بعضی از شهرداران باعث شد اعتماد مردم به اعضای شورا و شهردار مردمی شهرشان باز گردد و این تجربه خوبی برای تمامی شهرداران بود که بدانند سرلوحه‌ی تمام کارهایشان، "مردم‌وار" باشد و در تمام تصمیم‌گیری‌های مرتبط با مردم مشورت کنند. کارایی علمی، تخصصی، مدیریتی و کارهای اجرایی گذشته فرد منتخب برای واگذاری کلید شهرها مهم است.

گذشته‌ی شهری کشور، از صد سال گذشته نشان می‌دهد وقتی نخستین شهردار کشور در تبریز انتصاب شد، گذشته‌ی اجرایی مثبت آن باعث انتخاب وی به عنوان مقام شهر شد؛ یعنی ایرانیان در تمام دوره‌ها می‌دانند فردی می‌تواند برای آبادی یک شهر مفید باشد که در گذشته اجرایی خود آن را ثابت کرده باشد؛ پس انتظار می‌رود اعضای شورای اسلامی شهرها با نگاه به گذشته و تجربیات تمام شوراهای در کشورداری از سیاسی بازی و با تکیه بر مردم‌محوری شخصی را برای اداره‌ی اجرایی شهرها برگزینند تا بعد از ۴ سال در پیشگاه قانون و وجدان سربلند باشند.

وی آموزش و تربیت نیروی انسانی با توجه به نیاز آموزشی کارکنان نیز جزء وظایف شهردار دانست و گفت، توجه به حفظ محیط زیست، بهداشت و نظافت مناسب، سامان دادن به حمل و نقل عمومی، ایمنی و آتش نشانی شهر، ساماندهی ترافیک و مهم‌تر از همه حفظ هویت و فرهنگ شهر را باید در برنامه‌ی خود بگنجانند. معتمدی آذر توجه به سرانه‌ها فضاهای فرهنگی، اجتماعی، آموزشی و ورزشی از وظایف ابتدایی شهردار در شروع کارش عنوان کرد و اظهار داشت، شهردار باید با نگاه به سرانه‌هایی که یک شهر اصولی با توجه به استانداردهای جهانی دارد دقت کند. شهرداری‌ها به دلیل جایگاه اجرایی که در شهرها دارند و درآمدهایی که با فروش تراکم و ساخت و ساز کسب می‌کند، نهادی ثروتمند به ویژه در شهرهای بزرگ به شمار می‌آیند. در دوره‌های پیشین شهرداری‌ها با توجه به این بودجه و درآمد شهرداری‌ها خرج‌های اضافی و غیر اصولی زیادی را در پی داشته ولی این «ریخت و پاش‌ها» به تدریج در دوره‌ی دوم شوراهای کاسته شده است. در همین راستا دکتر چمران از شهرداران خواست تا از خرج‌های اضافی و ریخت و پاش‌های مالی و اداری اجتناب ورزند. معتمدی آذر پیگیری درآمدهای سالم و پایدار را نیز جزء وظایف شهردار دانست و گفت، شهردار نباید برای کسب درآمد فشارهای غیرقانونی بر مردم وارد کند.

معتمدی آذر یادآور شد، شهردار باید بر مبنای اصولگرایی تفکر و اعتقادات بر مبنای اصول اسلامی داشته و سعی در پیاده‌سازی آن در زندگی و فعالیت‌های کاری و اجتماعی خود ورزد؛ از هر وسیله‌ای که اصول اسلامی را زیر پا می‌گذارد دوری گزیند و به خاطر منافع شخصی و گروهی